

Така ж різниця спостерігалась в 3- та 6-місячному віці. В 12-місячному віці телиці за живою масою дещо вирівнялись.

Інтенсивність росту помісей різних груп неоднакова (табл. 2).

Найвищу інтенсивність росту мали трипородні і двопородні симентал×голштино-фризькі помісні бугайці. Середньодобові прирости симентал×джерсейських телиць були на 12,8% нижчі, ніж трипородних, а їх жива маса в 6-місячному віці була на 21,5% нижчою. Двопородні симентал×голштино-фризькі телиці за живою масою достовірно не відрізнялись від трипородних.

Особливості лінійного росту помісей різних груп відображають екстер'єрні профілі промірів тулуба, де за лінію, що відповідає 100%, взяті проміри симентал×джерсейських телиць. Трипородні помісі мали більші проміри. Помітна різниця за такими промірами, як глибина грудей (8,5%), коса довжина тулуба — палкою (3,6%), обхват п'ястка (3,5%).

На основі промірів визначали індекси будови тіла тварин.

У місячному віці індекс довгоногості виявився найбільшим (63,6%) у телиць симентал×джерсейська, в 6-місячному цей показник виявився у них теж найбільшим, а в 12 міс індекс довгоногості у них становив уже 50,4%.

Грудний індекс з віком тварин збільшувався і найвищим (68,7%) був у симентал×голштино-фризьких телиць у віці 6 міс, тимчасом як у місячному віці піддослідних тварин він становив 58, 54,5 і 57%.

Найвищий індекс збитості в місячному віці виявився у симентал×голштино-фризьких телиць (107,1%), у 6-місячному віці — в симентал×джерсейських телиць (123%). Найбільш масивними в 6-місячному віці були симентал×голштино-фризькі телиці.

Висновки. При схрещуванні червоно-рябі голштино-фризи в умовах достатньої годівлі підвищують інтенсивність росту, а також позитивно впливають на зміну будови тіла помісей.

Одержано редколегією 10.12.80.

УДК 636.2.082.11

ПЛОДЮЧІСТЬ СИМЕНТАЛЬСЬКИХ КОРІВ РОДИНИ НІЖНОЇ 11

Д. Т. ВІННИЧУК, кандидат сільськогосподарських наук

Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби

В багатьох стадах великої рогатої худоби поки що використовують бугаїв, не оцінених за якістю потомства. При цьому темп поліпшення продуктивних якостей молочної худоби значною мірою залежить від правильної оцінки родин ста-

ЖИТТЯ			За 6 міс	За 12 міс	У 12—18 міс
п'ятий	шостий	сьомий—дев'ятий			
680±68,7	535±78,2	567±44,9	713±53,0	692±49,4	647±45,7
863±96,0	644±164,0	451±73,9	804±34,7	754±35,1	—
700	611±159,7	631±16,0	781±71,8	759±59,4	544
891±88,5	724±12,5	518±100,1	773±29,0	736±44,3	—
521±87,2	683±87,0	480±74,7	625±43,6	604±42,3	—

да та інтенсивності відбору корів з урахуванням якості матерів. Найбільшою точністю в оцінці генотипу маток досягають при аналізі чисельних родин протягом двох-трьох поколінь, завдяки чому можна простежити стійкість передачі типу, екстер'єрно-конституціональних особливостей, плідючості та продуктивних ознак родоначальниці її потомкам (Вінничук Д. Т., 1978; Полковникова О. П. та ін., 1979).

Родина Ніжної 11 сформувалась у симентальському стаді племадгоспу «Верхняцький» Черкаської області і протягом 30 років (1950—1980) вже завершили розвиток три покоління тварин і почало лактувати четверте. За цей період від корів даної родини одержано 192 телят, в тому числі 105 теличок. Родоначальниця родини корова Ніжна 11 в умовах незадовільної годівлі не проявила високої продуктивності, проте відзначалась міцною конституцією, доброю запліднювальною здатністю і легкими отеленнями. Три дочки родоначальниці також відзначалися доброю плідючістю. Від них одержано 33 телят, в тому числі 19 теличок. Дочки стійко успадкували характерний тип родоначальниці, якому властива крупність, міцний кістяк, глибокий тулуб з добре розвиненою грудною кліткою, широкий зад.

За показниками продуктивності дочки родоначальниці перевищували середній рівень початкового стада на 800—2000 кг молока за кращу лактацію (див. таблицю). Характерно, що найбільш високопродуктивна дочка № 969, як і її мати-родоначальниця, давала приплід виключно жіночої статі (за 10 отелень 10 теличок). Серед приплоду її сестри (№ 727) також спостерігається значне зрушення у співвідношенні приплоду жіночої і чоловічої статі (відповідно 3 : 10), проте з перевагою чоловічої статі. В середньому від дочок родоначальниці одержано по 11 телят протягом їх життя. Висока плідючість зумовила і значну прижиттєву молочну продуктивність — в середньому 30140 кг молока.

Наприклад, у сучасних високопродуктивних стадах тривалість використання корів становить в середньому чотири лактації (четверо телят). При цьому в оптимальному випадку надой досягають таких показників: за I лактацію — 3200 кг молока, за II — 3800, III — 4500 і за IV — 5000 кг. В даному випадку прижиттєвий надій становить 16500 кг, тобто майже в 2 рази менший, ніж у тварин, які за абсолютними показниками окремих лактацій хоч і поступалися високопродуктивним коровам, проте завдяки високій плідючості та подовженій тривалості використання виявились майже в 2 рази ефективнішими за прижиттєвими надоями. Крім того, у високопродуктивних стадах внаслідок скорочення періоду використання корів зменшується вихід теличок від корів, відібраних для відтворення, а також значно зменшується прижиттєве виробництво м'яса з розрахунку на кожну самку.

Внаслідок того, що плідючість як одну з провідних ознак відбору не завжди враховують в сучасних селекційних програмах, у високопродуктивних стадах різко зменшилась кількість чисельних родин. У більшості випадків родини розвиваються через 1—2 гілки, включаючи по 2—3 корови в кожному поколінні, що значно ускладнює правильну оцінку генотипу родоначальниці і родини в цілому. При цьому тяжче виявити кращі поєднання та правильно спланувати перспективний підбір. А тому необхідно розробити нові методичні підходи при оцінці родин, їх апробації і класифікації. Практичний досвід і наукові дослідження свідчать, що найбільш доцільно селекцію на плідючість вести через бугаїв-плідників, відбираючи їх від корів, які мали прижиттєвий надой 30—50 тис. кілограмів молока і походили з багаточисленних родин, де висока плідючість стійко успадковувалась протягом 2—3 поколінь.

Внучате покоління родини Ніжної 11 також відзначалось високою плідючістю. Від семи внучок за період їх використання (7,28 лактації) одержано 56 телят, в тому числі 28 теличок, або по восьмеро телят у середньому від корови. У внучки родоначальниці корови Норки 1966 прижиттєва продуктивність досягла 44203 кг молока за 13 лактацій, а з 13 голів приплоду 9 були теличками. Таке ж дещо зрушене співвідношення статей серед приплоду спостерігалось і в корови Найдя 2726 (три бугайці і шість теличок). Кількість високопродуктивних корів за показниками кращої лактації збільшилась майже вдвоє (порівняно з дочірнім поколінням), але прижиттєвий надій зменшився від 30140 до 22944 кг молока.

У правнучатому поколінні ця тенденція ще більш посилилась. Надой за кращу лактацію різко зросли, досягаючи рівня 6300 кг, а середня тривалість використан-

Розвиток родини Ніжної ІІ протягом трьох поколінь

Покоління та інвентарний номер корів	Одержано телят			Всього лактацій	Надій за всі лактації, кг	Середній надій за лактацію, кг	Краща лактація; надій, кг; вміст жиру в молоці, %
	всього	в тому числі					
		теличок	бувайлів				
Родоначальниця	3	3	—	3	5633	1877	III—2383—3,70
Дочки: № 511	10	6	4	9	24568	2729	IX—3484—3,56
№ 727	13	3	10	11	31494	2863	X—3396—4,00
№ 969	10	10	—	10	34358	3436	V—4557—3,40
Всього	33	19	14	30	90420	3014	3812—3,65
Внучки: № 4129	9	4	5	8	28787	3598	VI—4547—3,82
№ 1966	13	9	4	13	44203	3400	XIII—3900—3,80
№ 5122	9	5	4	8	23915	2989	VII—4100—4,36
№ 2726	9	3	6	8	25699	3212	VIII—4744—3,70
№ 2803	6	4	2	5	11470	2294	V—2342—3,80
№ 3225	6	2	4	5	12545	2509	IV—2967—3,87
№ 1329	4	1	3	4	13990	3498	II—4015—4,02
Всього	56	28	28	51	160609	3149	3802—3,91
Правнучки: № 3253	7	5	2	6	15257	2543	IV—3474—4,17
№ 5280	8	3	5	7	22746	3249	VII—4655—4,42
№ 5185	9	3	6	7	28654	4093	VI—5365—4,34
№ 2833	7	4	3	6	18916	3153	V—4419—4,03
№ 6143	2	2	—	1	1828	1828	I—1828—4,44
№ 6798	3	3	—	2	3953	1976	II—2222—3,91
№ 7219	2	1	1	1	2280	2280	I—2280—3,81
№ 3494	9	2	7	8	22030	2754	IV—3678—3,81
№ 5044	6	5	1	4	10377	2594	III—3565—3,89
№ 3716	10	6	4	9	36772	4086	IX—6292—4,08
№ 4154	3	2	1	2	3240	1620	II—1762—3,86
№ 5223	2	2	—	1	2206	2206	I—2206—4,95
№ 2429	7	3	4	6	15579	2596	IV—3048—3,63
№ 4323	3	1	2	3	8789	2929	III—3320—4,06
Всього	78	42	36	63/56	192627/179120	3058/3198	3436/4201—4,10/4,04
Правнучки: № 5690	2	1	1	2	7092	3546	II—3873—3,82
№ 6763	3	2	1	3	10722	3574	III—3807—4,09
№ 7074	2	1	1	2	6820	3410	II—3620—3,95
№ 6696	1	1	—	1	4276	4276	I—4276—4,00
№ 6905	2	1	1	2	7111	3555	II—3723—4,02
№ 5308	4	2	2	4	14980	3745	IV—3723—3,89
№ 3345	6	4	2	6	24609	4100	VI—5068—3,88
№ 6550	2	1	1	2	6654	3327	II—3553—4,02
Всього	22	13	9	22	82264	3692	3943—3,95

Примітка. Через косу дані показники корів з III лактацією.

ня корів зменшилась до 6,22 лактації проти 7,28 лактації у попередньому (дочірньому) поколінні, якщо виключити корів, які не мали трьох лактацій. У даному поколінні найвищий прижиттєвий надій мала корова Німфа 3716—36772 кг молока за 10 лактацій. Ця корова виявилась найбільш продуктивною і за показником кращої лактації (VIII—6292—4,08). Серед правнучок кращою є Настурція 5185 як за надоями за кращу лактацію (6—5365—4,34), так і за сумарним (за 9 лактацій) надоєм (28654 кг молока) за період використання. Характерно, що

Настурція походить від Норки 1966, яка також у внучатому поколінні мала найкращий прижиттєвий надій і походила від рекордистки (№ 969) дочірнього покоління за валовим надоем. Це наочний приклад успадкування протягом трьох поколінь високої плодючості (відповідно 10, 13 і 9 телят) та прижиттєвого надоя.

Маточне потомство родини Ніжної, яке було включене у відтворення, походило від 14 бугаїв. Незважаючи на це, корови родини зберегли свій тип, високу плодючість і досить стабільні показники середньої продуктивності за період їх використання у дочірньому, внучатому, правнучатому і праправнучатому поколіннях (відповідно 3014, 3149, 3198, 3692 кг молока).

Фактичні дані свідчать, що високу (30—50 тис. кілограмів молока) прижиттєву продуктивність у більшості випадків мають корови, які від лактації до лактації нарощують свою продуктивність. У зв'язку з цим, можливо, інтенсивний відбір корів-первісток за високими показниками і лактації сприяє формуванню стад тварин фізіологічно скороспілих, які за надоями в наступні лактації незначно різняться між собою. Однак такі матки часто швидко вибувають із стада через різні захворювання і насамперед через порушення відтворних здатностей. Посилений відбір за показниками високої продуктивності буде оптимальним лише тоді, коли цей процес супроводжуватиметься скороченням тривалості використання тварин з генетично зумовленим низьким молочним потенціалом і тривалим (8—10 отелень) використанням високопродуктивних і плодючих маток. У сучасних умовах найбільш об'єктивним показником бажаного поєднання високої молочності і плодючості корів є прижиттєвий надій 30—50 тис. кілограмів молока.

Найкраще відбирати таких корів як матерів майбутніх бугаїв-плідників з провідних родин стада, в яких ці ознаки спадково зумовлені і стійко успадковуються протягом кількох поколінь.

Висновки. Оцінку родини бажано проводити з урахуванням інтенсивності їх формування по поколіннях (число введених в стадо маток від всіх народжених теличок у межах даної родини на певний період часу). Найбільшу цінність мають корови з високими прижиттєвими надоями (30—50 тис. кілограмів молока) і регулярною плодючістю, особливо в тому випадку, коли вказані ознаки стійко успадковуються протягом 2—3 поколінь. Від таких корів слід залишати ремонтних бугаїв, що сприятиме підвищенню відтворної здатності корів.

Одержано редколегією 11.08.80.

узд 636.082.22.2

СЕЛЕКЦІЙНО-ПЛЕМІННА РОБОТА З ЧЕРВОНОЮ СТЕПОВОЮ ХУДОБОЮ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

І. С. ХОМУТ, кандидат сільськогосподарських наук,

І. І. СОСНІЦЬКИЙ, старший науковий співробітник

М. М. КАЛЬЧЕНКО, кандидат ветеринарних наук

Одеська державна сільськогосподарська дослідна станція

Основною плановою породою для господарств Одеської області є червона степова. Головний напрям її вдосконалення — внутрішньопородне розведення. В області є два племінних заводи і тридцять п'ять племінних ферм. Виділено 10 господарств для одержання і вирощування плідників від корів з надоем понад 5000 кг молока від корови в середньому за рік.

Стадо племінного заводу колгоспу ім. Карла Лібкнехта одне з найпродуктивніших і консолідованих у червоній степовій породі. Для поліпшення червоної степової худоби на поголів'ї 15—16% п'яново використовують бугаїв англєрської і червоної датської порід. У порядку експерименту ведуть пошукові роботи щодо